

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1982/294
KARAR NO : 1983/545

K A R A R

ÖZET : Sorgu Hakimlerinin görevsizlik kararları, sonuç olarak talepten reddi anlamı taşıdığı ve son soruşturmanın açılması kararının sonuçlarını doğurmadığı cihetle, sıkıyönetim askeri mahkemesine açılan kamu davasında verilen görevsizlik kararı ile sorgu hakimliği kararı arasında olumsuz görev uyumsuzluğu doğmadığı hk.

Davacı : K.H.

Sanıklar : Hasan Sami Pala ve arkadaşları

O L A Y : 26-6-1971 günü sanıkların nurculuk propogandası yaparak lâikliğe aykırı davranışta buldukları ileri sürülerek haklarında ilk soruşturmanın açılması istemiyle ve talepname ile Bursa C.Savcılığınca kamu davası açılmıştır.

Bursa Sorgu Hakimliği: 14-7-1971 gününde, 1971/158-168 sayılı ile; atılı suçun, sıkıyönetim ilânını gerektirir suçlardan olduğu, davaya bakmanın 1402 sayılı yasa'nın 13.maddesine göre sıkıyönetim askeri mahkemesine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı: 20-9-1971 günlü iddia-name ile aynı suçlardan dolayı sanıkların TCK.nun 163/4.maddesi ve 173/son.maddelerine göre cezalandırılmaları istemiyle sıkıyönetim askeri mahkemesine kamu davası açmıştır.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi: Suçun sıkıyönetim bölgesi dışında işlendiği, sıkıyönetim ilânını gerektiren fiillerden bulunmadığı, davada mahkemelerinin görevsiz olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Bursa Sorgu Hakimliği kararı ile Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi kararı arasında, çıktığı öne sürülen olumsuz görev uyumsuzluğunu inceleyen Yargıtay Ceza Genel Kurulu; İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermiştir.

Dosya kendisine ulaşan İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi; Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun Askeri Mahkemelerle Umumi Mahkemeler arasında doğan olumsuz görev uyumsuzluğu ve hüküm uyumsuzluklarını çözümlenmeye yetkili olduğuna dair yasa hükmünün bulunmamasına göre, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun mahkemelerinin görevli olduğunu belirten kararının bağlayıcı olmadığını ileri sürerek Uyuşmazlık Mahkemesi kurulana değin dosyanın Askeri Savcılıkta bekletilmesine karar vermiş, bu mahkeme kurulana dek dosya 4.Kolordu Komutanlığı nezdinde kurulu sıkıyönetim askeri savcılığında bekletilmiş, savcılığın 5-4-1982 günlü, 1982/17 sayılı yazısı ile olumsuz görev uyumsuzluğunun çözümü için mahkememiz'e gönderilmiştir.

.... /

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y. İsmet Ayer, Ali Suat Erkoç, Mustafa Aksoy, Necati Karakış, Yavut T. Özgen ve Muammer Aksüt'ün katılmaları ile yaptığı, 17-10-1983 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Mustafa Güzel'in olumsuz görev uyuşmazlığının koşulları oluşmadığından, başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Talepname ile açılan kamu davasında, Bursa Sorgu Hakimliği'nce görevsizlik kararı verildiğinden, öncelikle sorgu hakimlerinin verecekleri görevsizlik kararlarının nitelikleri ve doğuracağı sonuçlar üzerinde durmak, sorgu hakimliği kararı ile sıkıyönetim askeri mahkemesi kararı arasında olumsuz görev uyuşmazlığının doğup doğmadığını saptamak gerekir.

CMUK.nun 171. ve onu izleyen maddelerine göre, ilk soruşturmaya tabi hallerde kamu davası C. Savcılığı tarafında düzenlenen ve sorgu hakimliğine verilen talepname ile açılır. Talepnameyi alan sorgu hakimi CMUK.nun 173. maddesine göre bu talepnameyi " görev veya yetkisizlik, kamu davasının kabule şayan olmaması veya işin ilk soruşturmaya tabi cinsten bulunmaması, yahut fiilin cezai müstelzim olmaması" sebeplerinden birine dayanarak reddetme yetkisine sahiptir. Öte yandan, aynı yasa'nın 19. maddesi sorgu hakimine " ilk soruşturma yapılan işlerde son soruşturmanın açılmasına, sanığın muhakemesi'nin men'ine, kamu davasının düşmesine veya son soruşturmanın geçici olarak durmasına" karar verme yetkisi tanımaktadır.

Olayda sorgu hakimi, ilk soruşturma açıldıktan sonra görevsizlik kararı vermiştir. Uygulamada sorgu hakimlerinin bu işte olduğu gibi, görevsizlik kararları verdikleri Ceza Yargılama Usulüne ilişkin ve öğretici alanındaki eserlerde de sorgu hakimlerinin görevsizlik kararları verebileceklerinin yazıldığı görülmektedir.

Sorgu hakimleri özellikle başka yargı kolunun görevine giren işlerde, örneğin askeri mahkemelerde son soruşturmanın açılmasına karar veremeyecekleri gibi, tesis ettikleri görevsizlik kararları da, Ceza Yargılamaları Usulü Yasa'sının 263. maddesinde belirtilen sonucu doğurmaz. Sözü edilen maddede görevsizlik kararları için " bu karar son tahkikatın açılmasına dair olan bir kararın bütün neticelerini hasıl eder" hükmünün öngörülmüş olmasına karşın sorgu hakimlerinin görevsizlik kararları böyle bir sonuç ortaya koyamaz. Çünkü bu kararın " talepten reddi" niteliği taşıdığı açıktır. Bu kararın görevli mahkemeye, dava açılıncaya kadar kamu davasını ortadan kaldırdığını kabul etmek CMUK.nun 171., 191., ve 263. maddeleri gereğidir.

2247 sayılı yasa'nın 14. maddesine göre olumsuz görev uyuşmazlığının doğduğunun ileri sürülebilmesi için, Adli, İdari, Askeri Yargı merciilerinden en az ikisinin verdiği aynı nedene ve konuya ilişkin görevsizlik kararlarının kesin veya kesinleşmiş olması gerekmektedir.

Dava konusu olayda, CMUK.nun 171., 191., 263. maddeleri hükümlerine göre, sorgu hakimlerince verilen görevsizlik kararları talepten reddi anlamı taşıdığından, sorgu hakimliği kararı Adli Yargı yerinde açılmış olan kamu davasını ortadan kaldırmıştır. Askeri Savcılıkca sıkıyönetim askeri mahkemesine iddianame ile dava açılması, ortada bu mahkemede CMUK.nun 263. maddesi anlamında son soruşturmanın açılması sonucunu doğuran bir görevsizlik kararının bulunmadığını göstermektedir.

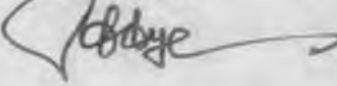
Her ne kadar, sıkıyönetim askeri mahkemesince verilen son görevsizlik kararı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü hakkındaki yasa'nın 176. maddesi uyarınca usulüne uygun olarak düzenlenmiş bir iddianamenin bütün sonuçlarını doğurmakta ise de; dava dosyasının kamu davasının açıldığı görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesi gerekirken gönderilmemesi bunun sonucu olarak da görevli ve yetkili Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararının bulunmaması nedeniyle olumsuz bir görev uyuşmazlığı doğmadığından, başvurunun reddine karar verilmesi gerekir.

SONUC : İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nce verilen 17-11-1971 günlü, 1971/137-69 sayılı görevsizlik kararı CMUK.nun 263. ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanununun 176. maddeleri gereğince son soruşturmanın açılması kararının bütün sonuçlarını doğuracağı cihetle, iş bu karar gereği dava dosyasının kamu davasının açıldığı Adli Yargı yeri olan Bursa görevli ve yetkili Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesi gerekirken zuhulen yeniden aynı yer sorgu hakimliğine gönderildiği ve bu durumda yetkili ve görevli Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararı mevcut olmadığı için 2247 sayılı yasa'nın 14. maddesi uyarınca olumsuz görev uyuşmazlığının koşulları gerçekleşmediğinden, başvurunun aynı yasa'nın 27. maddesi gereğince reddine ve dava dosyasının gerekli yasal işlem yerine getirilmek üzere 4. Kolordu Komutanlığı Askeri Savcılığına geri çevrilmesine, 17-10-1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Servet Tüzün

Uye
Y. İsmet Ayer

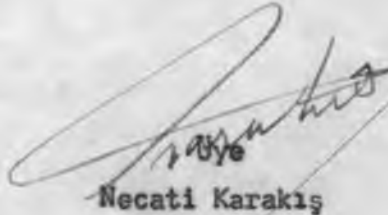

Uye
Ali Suat Erkoç

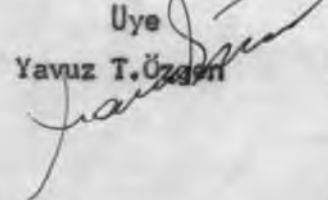

Uye
Mustafa Aksoy

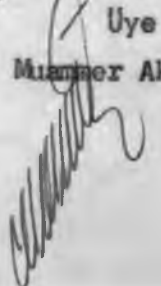
Uye
Necati Karakiş

Uye
Yavuz T. Özgenç

Uye
Münir Aksüt

17-10-83

S.Y.